

Ямкова Т., викладач економічних дисциплін,
ВСП «Фаховий коледж інформаційних технологій та землевпорядкування Національного авіаційного університету»,
м. Київ

КОНТРОЛЬ ТА ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ КОМПЕТЕНТІСНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ ЕКОНОМІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ В СУЧАСНИХ УМОВАХ НАВЧАННЯ

Сьогодні в контексті реформування освіти на засадах компетентісного підходу, а також в умовах дистанційної форми здобуття освіти підвищується інтерес і науковців, і викладачів-практиків до проблеми контролю та оцінювання професійних компетентностей студентів, зокрема економічних спеціальностей. Тому сьогодні актуальним завданням є не тільки розробка педагогічних засобів формування загальних і професійних компетентностей, а й є вдосконалення та введення нових методів, форм, засобів, інструментів та процедур оцінювання результатів навчання студентів.

Насамперед зазначимо, *що* контрольні заходи є одним із компонентів освітньо-професійної програми, а заклад фахової передвищої освіти на підставі відповідної освітньо-професійної програми розробляє форми поточного і підсумкового контролю, що забезпечують досягнення здобувачем фахової передвищої освіти програмних результатів навчання (*Закон «Про фахову передвищу освіту»*). Для ефективного контролю успішності студентів важливо не лише виявити те, що вони знають і вміють, а й об'єктивно оцінити їхні знання та вміння.

Відзначимо, що оцінювання результатів навчання студентів повинно відбуватися за умови дотримання певних дидактичних принципів. До основних правил сучасного оцінювання якості підготовки майбутніх фахівців вітчизняні науковці відносять:

– *чітке визначення очікуваних результатів навчання*: заплановані для перевірки результати навчання мають бути конкретними, такими, які можна перевірити; вони повинні відповідати освітнім цілям і завданням; освітні результати мають співвідноситися з достатнім терміном часу для їх опанування студентами;

- *системність і систематичність оцінювання результатів навчання студентів*: оцінювання результатів навчальних досягнень студентів та їх аналіз мають відповідати структурним компонентам змісту освіти;

- *єдності вимог*: контрольні завдання мають розроблятися на основі задекларованих стандартами (освітньо-професійними програмами) освітніх

результатів, що набуваються здобувачами певної спеціальності у процесі опанування професійною компетентністю;

- *позитивний підхід в оцінюванні результатів навчання студентів.*

Оцінка як результат оцінювання має орієнтуватися на рівень досягнень і прогрес студента, не підкреслювати його невдачі: лише такий підхід забезпечує реальний, стимулюючий вплив на розвиток навчально-пізнавальної діяльності майбутнього фахівця;

- *індивідуальний підхід під час оцінювання результатів навчальних досягнень студентів* – забезпечення таких дидактичних умов, за яких враховується рівень навченості та інтелектуальні можливості здобувачів, знімається психологічне напруження, створюється атмосфера доброзичливості, а справедлива оцінка стимулює кожного студента до систематичної навчально-пізнавальної діяльності, до ліквідації виявлених помилок і недоліків;

- *багатомірність оцінювання результатів навчальних досягнень студентів* – оцінюватися мають одночасно всі визначальні складники професійної компетентності, що набувається майбутнім фахівцями;

- *адекватність інструментів оцінювання компетентнісних досягнень студентів.* Система інструментів оцінювання (методів і процедур) має відповідати навчальним завданням, об'єктам і суб'єктам оцінки, стилям навчання студентів і функціям оцінювання;

- *дотримання балансу суб'єктів оцінювання.* Формальне оцінювання (викладачем, педагогічною громадськістю) має поєднуватися з самооцінками студентами результатів власних навчальних досягнень та взаємооцінками[1].

Система контролю рівня навчальних досягнень студентів є характерною для всіх закладів фахової передвищої освіти (рис. 1). Основними завданнями системи контролю якості підготовки майбутніх фахівців є оцінювання і визначення рівня знань, умінь і навичок студентів на всіх етапах навчального процесу.

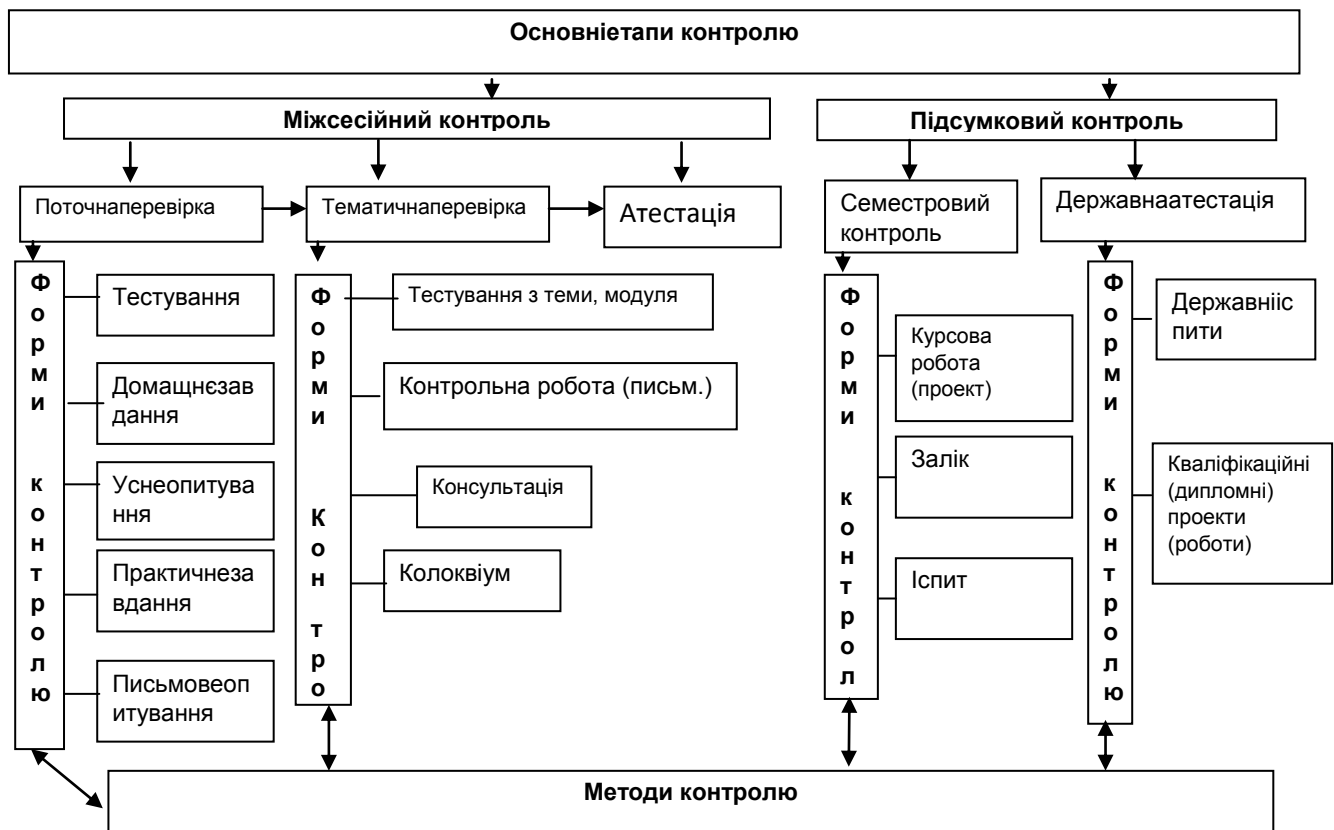

Рис. 1 Система контролю навчальних досягнень студентів

Контроль результатів навчальної діяльності студентів в коледжах реалізується в таких видах і формах: міжсесійний контроль, що передбачає поточний та тематичний контроль, для яких характерні такі методи і форми контролю як тестування, усне опитування, практичне завдання, письмове опитування; підсумковий контроль, що передбачає семестровий контроль у формі заліку, іспиту, курсової роботи та державна атестація. При дистанційному навчанні використовуються різні види педагогічного контролю.

Розглянемо здійснення контролю навчальної діяльності студентів коледжу в умовах дистанційного навчання на прикладі ВСП «Фаховий коледж інформаційних технологій та землевпорядкування НАУ». Для організації дистанційного навчання коледж використовує платформу GoogleClassroom, оскільки цей сервіс дає можливість організувати і онлайн-навчання, і здійснювати контроль результатів навчання за допомогою тестування, систематизувати, оцінювати діяльність, переглядати результати виконання завдань, застосовувати різні форми оцінювання, коментувати й організувати ефективне спілкування в режимі реального часу за допомогою відеозустрічей в сервісі – GoogleMeet.

Для ефективного впровадження системи дистанційного навчання, забезпечення надійної автентифікації студентів, налагодження зворотного

зв'язку зі здобувачами освіти та колегами, кожному учаснику освітнього процесу було створено корпоративні акаунти - електронні пошти на домені kitz.nau.edu.ua.

В умовах дистанційного навчання для перевірки знань та умінь студентів економічних спеціальностей із фахових дисциплін таких як «Податкова система», «Економіка підприємства», «Гроші і кредит», «Фінанси» ми широко використовуємо такі методи контролю, як практичні та ситуаційні завдання (задачі), комп'ютерне тестування, есе та усну презентацію.

Серед найбільш поширених засобів педагогічних вимірювань, що ми використовуємо для перевірки знань та умінь студентів економічних спеціальностей є практичні або ситуаційні завдання. Практичні та ситуаційні завдання дають можливість об'єктивніше визначати рівень знань і готовність студентів до практичної діяльності, сформованість таких важливих інтелектуальних умінь як аналіз і синтез, узагальнення, порівняння, використання знань у нестандартних умовах. Це зумовлено практичною спрямованістю викладання ряду фахових дисциплін, а також тісним взаємозв'язком навчального матеріалу зі змістом фінансово-господарської діяльності підприємства чи установи.

Однією з сучасних форм контролю, яка відповідає специфіці дистанційного навчання, є тестування, тобто система завдань специфічної форми, що дає можливість виявити рівень навчальних досягнень студентів, сукупність їх знань, умінь і навичок відповідно до вимог освітньо-професійної програми. Тести в даний час вважаються найбільш об'єктивним засобом (інструментом) оцінювання рівня знань та дозволяють неупереджено оцінити навчальні досягнення студентів. Головною перевагою оцінювання знань студентів за допомогою тестування є можливість охоплення тестовими завданнями значних обсягів навчального матеріалу.

В середовищі Classroom для контролю знань студентів можливе створення тесту з таких видів тестових завдань:

1. Тести відкритого типу:

– з короткими відповідями – передбачається, що відповіддю на запитання тесту є короткий текстовий рядок, який вводиться студентом з клавіатури;

– з довгими відповідями (абзац) – відповіддю на тестове запитання є довгий текстовий рядок (абзац), вводиться з клавіатури.

2. Тести закритого типу:

– з варіантами відповіді – надаються варіанти відповідей, з яких можна вибрати лише одну (відповідно правильною є лише одна відповідь);

– прапорці – надаються варіанти відповідей, з яких можна вибрати кілька (правильними можуть бути кілька відповідей);

– лінійна шкала – варіанти відповідей розміщені над горизонтальним рядом перемикачів (зручно використовувати при великій

кількості варіантів відповідей та коли вони подаються у вигляді малюнків або кількох символів);

– таблиця з варіантами відповіді – варіанти відповідей подаються у вигляді таблиці, що складається з перемикачів, у кожному рядку може бути лише одна правильна відповідь;

– сітка прапорців – варіанти відповідей подаються у вигляді таблиці, що складається з прапорців, у кожному рядку може бути кілька правильних відповідей.

Поширеним методом контролю знань студентів є есе. Науковці визначають есе як самостійну письмову роботу студента в жанрі есе на тему, запропоновану викладачем (тема може пропонуватися і студентом, але обов'язково погоджуватися з викладачем). Завдання на твір-есе може бути сформульоване у вигляді теми-питання або теми-інструкції, а може і у вигляді переліку взаємозалежних питань-тез, які треба розкрити. Звичайний обсяг такого твору для рубіжного контролю – 2-3 сторінки. В інструкції повинні бути чітко сформульовані вимоги до твору і критерії його оцінки (вони подібні до тих, що використовуються при оцінюванні виконання дискусійних завдань)[2].

Есе є завданнями із відкритими відповідями і використовуються для перевірки рівня здатності проаналізувати, інтегрувати, оцінити або висловити ідеї, тобто рівня продуктивної, творчої складової пізнавальної діяльності студентів. У своїх відповідях вони вільні вирішувати, як підійти до поставленої проблеми, який фактологічний матеріал використати, як побудувати відповідь та якою мірою акцентувати кожен аспект відповіді [3].

Таким чином, для об'єктивного контролю знань та умінь студентів, зокрема економічних спеціальностей в умовах дистанційного навчання ефективним є використання різноманітних методів оцінювання: тестування, усні презентації, есе, відповіді на проблемні ситуації, питання та завдання, розв'язок задач та прикладів, виконання різних схем та таблиць, підготовка різних звітів, рефератів тощо. Важливо, щоб ці інструменти були найбільш адекватними для оцінки відповідного освітнього результату (професійних знань, умінь, навичок, ставлень, особистісно-професійних якостей тощо).

Список використаних джерел

1. Каленський А. Оцінювання якості підготовки фахівців у коледжах: теорія, практика, перспективи/ Каленський А., Пащенко Т., Мося І., Ваніна Н., Калашнік Н. - Професійна педагогіка, Київ, 2021. 2 (21)- С. 35–43.

2. Богачков Ю.М., Організація середовища дистанційного навчання в середніх загальноосвітніх навчальних закладах: посібник / Ю.М. Богачков, В.Ю. Биков, О.П. Пінчук, А.Ф. Манако, О.І. Вольневич, В.О. Царенко, П.С. Ухань, І.В. Мушка – К.: Педагогічна думка, 2012. – 160 с

3. Євтух М. Б. Інноваційні методи оцінювання навчальних досягнень: монографія / М. Б. Євтух, Е. В. Лузік, Л. М. Дибкова. – К. : КНЕУ, 2010. – 248 с.

4. Гордійчук С. Результати впровадження структурно-функціональної моделі забезпечення якості освітньої діяльності в медичному коледжі/ Нові технології навчання: збірник наукових праць. ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти». Київ, 2020. Вип.94. С.110-114